

2021-03-26

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr FRN 2020/83

Fritidsnämnden

Översyn av fritidsnämndens samtliga föreningsbidrag

Förslag till beslut

1. Fritidsnämndens beslutar om införande av föreslagna riktlinjer för föreningsbidrag i enlighet med bilagan ”Fritidsnämndens riktlinjer för föreningsbidrag 2022.”

Sammanfattning av ärendet

Kultur- och fritidsenheten har genomfört en översyn av fritidsnämndens samtliga föreningsbidrag och subventionerade taxor. Föreningsstödet fungerar i många avseenden väl men det finns även en hel del utmaningar att hantera.

Översynen resulterade i ett förslag på delvis nya riktlinjer för föreningsbidrag samt nya taxor för de kommunalt finansierade anläggningarna för fritidsverksamhet fritidsnämnden hyr ut på timbasis (FRN 2020/133). De nya taxorna infördes från januari 2021.

Fritidsnämnden fattade i december 2020 ett inriktningsbeslut avseende förslaget på nya riktlinjer för föreningsbidrag. Förslaget skickades sedan ut på remiss till föreningslivet under februari 2021.

Enheten har nu gått igenom inkomna remissvar och några av förslagen har lett till mindre justeringar i enhetens förslag.

Enheten föreslår en bidragsmodell bestående av övergripande/generella riktlinjer som gäller samtliga föreningar/organisationer som ansöker om stöd, riktlinjer för bidragsberättigade föreningar samt fyra olika bidrag som riktar sig till ideella föreningar och ideella organisationer som bedriver idrotts- och fritidsverksamhet riktad till barn och ungdomar 7–20 år och personer med funktionsnedsättning, öppen verksamhet och folkhälsosatsningar. De bidrag som föreslås är aktivitetsbidrag, investeringsbidrag, verksamhetsbidrag och projektbidrag.

Införande av nya riktlinjer för föreningsbidrag föreslås ske successivt med start i juli 2021.

Ärendet

Kultur- och fritidsenheten har genomfört en översyn av fritidsnämndens samtliga föreningsbidrag och subventionerade taxor. Slutsatsen är att föreningsstödet i många fall fungerar väl men att det även finns en hel del utmaningar att hantera.

Översynen resulterade i ett förslag på delvis nya riktlinjer för föreningsbidrag samt nya taxor för de kommunalt finansierade anläggningarna för fritidsverksamhet. Fritidsnämnden hyr ut på timbasis (FRN 2020/133). De nya taxorna infördes från januari 2021.

Enheten föreslår en bidragsmodell bestående av övergripande/generella riktlinjer som gäller samtliga föreningar/organisationer som ansöker om stöd, riktlinjer för bidragsberättigade föreningar samt fyra olika bidrag som riktar sig till ideella föreningar och ideella organisationer som bedriver idrotts- och fritidsverksamhet riktad till barn och ungdomar 7–20 år och personer med funktionsnedsättning, öppen verksamhet och folkhälsosatsningar. De bidrag som föreslås är aktivitetsbidrag, investeringsbidrag, verksamhetsbidrag och projektbidrag.

För mer utförlig information om hur översynen har gått till, kartläggning, konsekvensanalys och vilka resonemang som har förts hänvisas till slutrapporten (bilaga 3).

Resultat av remissrunda

Fritidsnämnden fattade i december 2020 ett inriktningsbeslut avseende förslaget på nya riktlinjer för föreningsbidrag. Nämnden beslutade även om att förslaget skulle skickas ut på remiss till föreningslivet. Föreningarna fick ungefär en månad på sig att svara på remissen som skickades ut under februari 2021. Remissen skickades ut till cirka 150 organisationer som antingen är bidragsgodkända, har sökt bidrag eller hyrt lokaler/anläggningar hos fritidsnämnden. Remissen skickades även till RF/SISU Stockholm. 12 föreningar samt RF/SISU Stockholm inkom med svar på remissen.

Enheten har gått igenom inkomna remissvar. De flesta föreningar är positiva till de föreslagna riktlinjerna i förslaget men det finns även en del kritik och konstruktiva förbättringsförslag. Några av förslagen i remissvaren har lett till tillägg, mindre justeringar eller förtydliganden i enhetens förslag. Nedan följer ett urplock av inkomna remissvar samt enhetens resonemang. Samtliga remissvar finns att läsa i bilaga 2. Enheten avser återkoppla till samtliga föreningar som har inkommit med remissvar.

Avseende kartläggningen och konsekvensanalysen i översynen har dels en gymnastikförening samt en cheerleadingförening varit kritiska till att gymnastik/cheerleading inte är med i beräkningarna.

De data som har varit mest utmanande är de som avser uträkningen av taxesubventionerna. I ett par fall har föreningar och hela föreningskategorier plockats bort på grund av ofullständiga data och svårigheter med beräkningar. Då enheten avser vidareutveckla arbetet med kartläggningen framöver och med mindre tidspress är förhoppningen att samtliga föreningar ska inkluderas.

Även en ridklubb är kritisk till den bild av stödet till ridsporten som redovisas i kartläggning och konsekvensanalys. Bakgrunden till kritiken är att föreningarna kategoriserades efter verksamhet i kartläggningen av det befintliga föreningsstödet och i beräkningarna av konsekvenserna av det föreslagna stödet. Detta gjordes för att möjliggöra jämförelser mellan olika idrotter med olika förutsättningar och egenskaper.

Den hyra fritidsnämnden betalar för ett ridhus kommer inte ovan nämnd ridklubb till gagn, men i kartläggningen och konsekvensanalysen tillfaller kostnaden ridsporten och därav ges intrycket att föreningen har ett större kommunalt stöd än i realiteten.

Två föreningar anser att även äldre personer, till exempel pensionärer, bör omfattas av fritidsnämndens bidragsgivning. Enheten ser positiva effekter av verksamhet där yngre och äldre deltagare blandas men i Nacka kommun hanterar normalt sett äldrenämnden föreningsbidrag för föreningar som riktar sig till äldre, fritidsnämndens föreningsbidrag riktas endast till verksamhet för barn och ungdomar samt personer med funktionsnedsättning. Enheten väljer därför att inte behandla förslagen ytterligare.

Generella riktlinjer (övergripande riktlinjer för alla föreningar/organisationer):

En ridklubb lyfter frågan om ålderskrav för rösträtt på årsmöten. Nacka kommun har tidigare haft krav på rösträtt från 15 år men då RF föreslår rösträtt från 12 år föreslog enheten att krav på rösträtt bör justeras ner till 12 år. Ridsportsförbundet har dock rekommendation om rösträtt från 15 år vilket sätter ridklubbarna i en situation där de måste välja. Enheten har till följd av detta varit i kontakt med Ridsportsförbundet och de har inga krav på att rösträtt inte är tillåtet från 12 år, endast en rekommendation om rösträtt från 15 år. Anledningen till att de har en annan rekommendation är att de har resonerat att de beslut som krävs för att driva en verksamhet med personal och ridanläggning kräver mer förståelse från de som röstar. Ridsportsförbundet har istället krav på att föreningarna ska ha ungdomssektioner som i sin tur representeras i styrelsen. Enheten anser att kravet om rösträtt från 12 år bör stå kvar. Om föreningar inkommer med sakliga och godtagbara skäl kan dock eventuella avvikelser från riktlinjerna bli aktuella och de ska i de fall rapporteras till eller beslutas av fritidsnämnden.

En ridklubb anser även att enhetens förslag om att Barnkonventionen och Diskrimineringslagen ska följas för att föreningen ska definieras som bidragsberättigad är överflödigt då föreningar ändå förväntas följa svenska lagar. Enheten förstår resonemanget men om kommunen ska kunna hålla inne bidrag eller vidta andra åtgärder till följd av att föreningen uppenbart och återupprepat bryter mot Barnkonventionen eller Diskrimineringslagen bör denna skrivelse ändå finnas med i riktlinjerna. Många kommuner och även RF uttrycker i sina bidragsregler att samtliga föreningar ska följa Barnkonventionen i sin verksamhet just för att möjliggöra konsekvenser. Om föreningen står för och redan lever upp till, eller i undantagsfall strävar efter att leva upp till, för dem samtliga relevanta artiklar och bedriver en i övrigt sund verksamhet utan diskriminering bör inte detta heller vara ett problem.

Även frågan om krav på registerutdrag togs upp av en förening. Riksidrottsförbundet fattade 2019 beslut om att krav ska ställas på att samtliga personer som arbetar i idrottsföreningar och har kontakt med barn under 18 år ska inkomma med registerutdrag. Detta krav trädde i kraft den 1 januari 2020. Även Scoutförbundet ställer samma krav kring registerutdrag sedan november 2020. Kravet innebär att personer som är aktiva i föreningar och har kontinuerlig kontakt med barn, skall uppvisa ett registerutdrag för föreningen. Registerutdraget inom föreningar skall alltid uppvisas vid ny tillsättningar

och rekommendationerna från Polismyndigheten och Riksidrottsförbundet är att göra denna kontroll varje år eller åtminstone med viss regelbundenhet på aktiva personer i föreningen. Oavsett personliga relationer eller position i förening så skall en kontroll genomföras om personen har regelbunden kontakt med barn. Varje förening har själv ansvar för att kontrollerna genomförs.

Enheten har inte haft frågan om registerutdrag uppe under översynen men har nu gjort bedömningen att kravet kan och bör tillföras de föreslagna riktlinjerna. Syftet med detta är självklart att förhindra att personer med en grov brottslig bakgrund eller som har begått brott mot barn skall arbeta med barn i en förening. Liknande direktiv och lagar finns redan idag när det kommer till arbete inom skola & förskola. Enheten föreslår att följande riktlinje tillförs under rubriken Generella riktlinjer: *"Förening/förbund ska med viss regelbundenhet begära utdrag av alla från 15 år i dess verksamhet som arbetar med eller på annat sätt har direkt och regelbunden kontakt med barn upp till 18 år"*.

Riktlinjer för bidragsberättigade föreningar:

RF/SISU Stockholm samt en av kommunens största föreningar anser att det är olyckligt att enheten föreslår ett förtydligande i riktlinjerna avseende hur stor andel av medlemmarna som ska vara folkbokförda i kommunen för att föreningen ska vara bidragsgodkänd. I dagens riktlinjer står det att föreningen måste ha *"flertalet medlemmar boende i kommunen"*, i enhetens förslag framgår att *"minst 51 procent av föreningens aktiva medlemmar ska vara folkbokförda i Nacka kommun om inte sakliga och godtagbara skäl finns för undantag."* Enheten anser att förtydligandet inte innebär någon direkt förändring då enhetens tolkning av tidigare skrivelse har varit 51 procent. Enheten avser även att, i de fall en förening eller enheten hävdar att det föreligger sakliga eller godtagbara skäl för undantag, göra en bedömning om hantering från fall till fall och informera nämnden om avvikelser. Exempel på föreningar i kommunen som kan komma att omfattas av särskilda eller godtagbara skäl är handikappföreningar som arbetar regionalt samt en större seglingsförening med medlemmar utspridda över hela Sverige och i utlandet.

Flera föreningar uttrycker att de kommer att förlora medlemmar till följd av att de yngsta barnen (4-6 år) inte längre är bidragsberättigade. En förening uttrycker även en oro inför att privata aktörer/organisationer istället kommer rekrytera de yngsta barnen.

Det framkommer i inriktningsbeslutet från 2016 att 4-6-åringar inte ska generera bidrag. Enheten anser att fokus för yngre barn bör vara att hitta rörelseglädje och träna upp koordinationen, detta görs främst genom lek, inte genom att specialisera sig i en idrott, det måste inte heller nödvändigtvis ske i en förening. Enligt enhetens förslag bör de bidrag som tidigare har fördelats till de yngsta barnen fördelas till äldre barn och ungdomar. Syftet är att åstadkomma att ungdomarna idrottar längre genom att ge föreningarna ekonomiska incitament att satsa på breddverksamhet, fokusera mer på nyrekrytering för äldre barn samt att behålla ungdomarna längre.

Föreningarna väljer dock fortfarande själva hur de vill fördela bidragen inom föreningen. Om en förening vill använda de bidrag som inkommer baserat på de äldre ungdomarnas aktiviteter till att finansiera de yngsta barnens aktiviteter är det fortfarande möjligt. Om

föreningarna vill ställa om och till exempel utveckla nybörjarverksamhet för äldre barn är det även möjligt att erhålla projektbidrag samt konsultativt stöd.

Aktivitetsbidrag

Överlag är föreningarna positiva till en synkronisering med RFs LOK-stöd. Att administrationsbidraget föreslås tas bort har tagits emot med blandade reaktioner. De flesta är positiva men en större sektionsförening anser att det kommer leda till mer administration då de behöver omfördela aktivitetsbidraget inom föreningen. Att föreningen behöver flytta bidragspengar internt mellan sektionerna anser inte enheten är skäl nog att behålla administrationsbidraget. Att administrationsbidraget försvinner tillsammans med införandet av ett nytt bidragssystem och synkroniserade regler för aktivitetsbidraget med Riksidrottsförbundet (RF) bedöms, av enheten, snarare leda till mindre administration för både föreningar och enhetens handläggare. Det totalt utbetalade bidragsbeloppet kommer inte heller att förändras då framräkningen av beloppen i det nya aktivitetsbidraget är baserad på de belopp som idag betalas ut i både aktivitets- och administrationsbidragen. En viss omfördelning av medel mellan föreningar/idrotter kan dock komma att ske beroende på verksamhetsstruktur och varierande anpassningsförmåga.

Ett par föreningar har haft frågor kring vissa delar i förslaget avseende aktivitetsbidraget som upplevs otydliga. Det handlar bland annat om maximalt antal aktiva deltagare per grupp i aktivitetsbidraget samt hur många ledare föreningen kan få bidrag för per grupp. I jämförelse med dagens riktlinjer för aktivitetsbidraget har inte enheten föreslagit någon förändring avseende det maximala antalet deltagare per aktivitetstillfälle, det föreslås fortsatt vara 30. Det maximala antalet ledare per grupp en förening får bidrag för har dock definierats då det, till skillnad från dagens aktivitetsbidrag, föreslås betalas ut bidrag även till ledare. Syftet med att begränsa antal deltagare per ledare och sammankomst är att säkerställa en god kvalitet på den bidragsberättigade verksamheten. Enheten föreslår att tidigare regelverk kvarstår, dock med en tydligare formulering.

I förslaget hade enheten även skrivit att "*ersättning för utbildningstillfällen som arrangeras utanför föreningens riksorganisation*" ej var bidragsberättigade. Denna mening skapade förvirring hos flera föreningar och enheten anser att meningen kan tas bort från riktlinjerna.

Projektbidrag

Avseende projektbidraget har inte föreningarna inkommit med särskilt mycket synpunkter. De flesta är positiva, en förening tycker till exempel att det är bra att våra riktade insatser finansieras av våra särskilda bidrag.

Investeringsbidrag

Avseende investeringsbidraget har inte föreningarna inkommit med särskilt mycket synpunkter. En förklaring till det kan vara att bidraget fortfarande är relativt nytt och att föreningarna därför saknar erfarenheter av bidraget.

En ridklubb uttrycker dock att de drabbas av att investeringsbidraget endast går till fasta inventarier och inte till hästar eller maskinell utrustning.

En annan förening som är en större sektionsförening, anser att föreningar som äger sina anläggningar ska ges större möjlighet att påverka den miljö verksamheten sker i, samt att det borde ses som en stor fördel att äga sin anläggning, inte en belastning.

Ett syfte med investeringsbidraget är att föreningar som äger och långtidshyr sina anläggningar ska kunna göra underhåll och investeringsprojekt och på det viset kunna utveckla den lokal eller anläggning där verksamheten bedrivs. Ett hyresbidrag med syfte att stötta föreningar som äger sina anläggningar skulle kunna bidra till att fler föreningar satsar på egna lokaler/anläggningar.

En slalomklubb som hyr sitt klubbhus av Nacka kommun anser att gränsdragningen mellan vad som skall täckas av hyra och vad som förväntas finansieras av föreningen, eventuellt med hjälp av investeringsbidrag, kan vara otydlig.

Särskilt verksamhetsbidrag

Inte heller det särskilda verksamhetsbidraget har berörts i föreningarnas remissvar i särskilt stor utsträckning. En förening föreslog ett förtydligande avseende öppen verksamhet. Enheten har lagt till en definition av öppen verksamhet i riktlinjerna för det särskilda verksamhetsbidraget tack vare föreningens förslag. Definitionen är *"Öppen verksamhet innebär att deltagarna kan komma och gå när de vill, utan krav på prestation, medlemskap och föranmälan."*

Införande

Införande av nya riktlinjer för föreningsbidrag föreslås ske successivt med start i juli 2021. När införande av de nya bidragsreglerna kan ske påverkas av när det nya IT-systemet för bidragshantering kan tas i bruk. Införande av det nya IT-systemet planeras till andra halvåret 2021. Införande av nya regler för föreningsbidrag bör anpassas därefter och förslagsvis bör de första ansökningarna enligt det nya regelverket inkomma från januari 2022. Aktivitetsbidraget betalas ut retroaktivt och de nya reglerna för aktivitetsbidraget föreslås börja gälla från och med andra halvåret 2021. Eventuellt kan även verksamhetsbidraget komma att successivt införas med start redan under hösten 2021.

Under den omställningsperiod då föreslagna riktlinjer införs kan vissa föreningar komma att förlora delar av sin finansiering. Hur mycket en förening förlorar beror på vilken typ av verksamhet de bedriver och hur de lyckas ställa om verksamheten till de nya riktlinjerna. Ett alternativ för att lindra konsekvenserna för de föreningar som förlorar mycket under övergångsperioden är att, i efterhand när konsekvenserna är kända, kompensera dessa föreningar. Målet med kompensationen bör vara att bidra till en successiv nedtrappning och lindra allt för negativa ekonomiska konsekvenser för enstaka föreningar.

I det fall vi har satt för låga belopp per närvarotillfälle i aktivitetsbidraget finns även möjligheten att, i slutet av året, göra en ytterligare utbetalning baserad på det antal närvarotillfällen föreningarna har rapporterat under året.

Ekonomiska konsekvenser

En ny bidragsmodell med syfte att effektivisera och förenkla bidragsgivningen ska leda till att de ekonomiska resurserna används bättre. Två av målen är att det ekonomiska stödet fördelas mer transparent och rättssäkert. En förenklad modell ska även sänka trösklarna så att medborgare som idag inte tar del av bidragen i tillräckligt stor utsträckning tilldelas mer. Tillsammans med ett nytt IT-system ska den nya förenklade bidragsmodellen även skapa mer arbetsutrymme för de handläggare som idag arbetar med att fördela bidragen. Således ska de ekonomiska resurserna även användas mer effektivt genom att handläggare kan arbeta mer konsultativt och stötta föreningslivet ytterligare.

Konsekvenser för barn

Föreningslivet erbjuder dagligen många barn och ungdomar en meningsfull fritid. En meningsfull fritid bedöms förebygga ohälsa och skapar möjlighet till ökad livskvalitet. En bidragsmodell som kräver att all bidragsberättigad verksamhet följer barnkonventionen samt är utformad för att alla ska få tillgång till fritidsnämndens resurser på lika villkor ska bidra till att fler barn deltar i föreningslivet och får en meningsfull fritid.

Handlingar i ärendet

- Bilaga 1: Fritidsnämndens riktlinjer för föreningsbidrag 2022
- Bilaga 2: Inkomna remissvar
- Bilaga 3: Slutrapport - Översyn av fritidsnämndens föreningsbidrag och subventionerade taxor, 2020-11-30

Cortina Lange
Enhetschef
Kultur- och fritidsenheten

Henrik Ivarsson
Utvecklingsledare
Kultur- och fritidsenheten